

מסורת הש"ס

המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא סב.

עין משפט נר מצוה

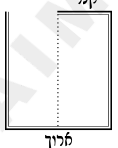
א' מ"י פ"א מהל' מכירה
ה' י"ח סמ"ג ע"פ
טו"ש ח"מ פ"י ר"ח טע"ק
ד:
יא ב' מ"י ט"ז
סמ"ג טו"ש ח"מ
פ"י טע"ק ג'
יב ד' מ"י ט"ז
טו"ש ט"ז פ"י ט'
יג ו' מ"י ט"ז
ט"ז פ"י ט'
ט"ז פ"י ט':

רבינו גרשום

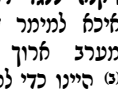
מכר לו שדה ומצד לו
מצד אחד ארוך. כגון מצד
מזרחי וארוך על פני כל
השדה שמכר לו ומצד
האחר קצר כגון למערב
השדה מצד שמעון ולא
היה בנינו מצינו אלא עד
חצי השדה שמכר לו:
אמר רב. והואל וכן לא
אוליין בתר מצד הארוך
אלא בתר מצד הקצר ולא
קנה בשדה אלא כשיעור
חציו של שמעון
כנגדו עד מצד ארוב: אמר:
ליה רב. הונא ורב אסי.
אמר אמר ליה קנה אלא
שזה כשזה כנגד הקצר של
שמעון ליקני כנגד ראש
תור. כלומר היכא דאין
בנינו מצד שמעון אלא
בנינו חציו של ארובן ימשך
מסוף מצד שמעון אצל
השדה באלכסון עד סוף
מצד ארובן וכן קנה חיינו
כעין ראש תור שלמעלה
מרוחב ומלמטה מקצר:
ומודה רב היכא דאיכא מצד
ארובן ושמעון לצד מורה
השדה ומצד לוי יהודה
לצד מערב ואמר לו שדה זו
שאינו מוכר לך מצד מזרחי
עומד ארובן ושמעון ומצד
מערב שסוף דורות עומד
מצד לוי ומצד יהודה לא
מצד לוי שסוף לוי חיינו
מצד לוי מצד ארובן
ומצד אחר קצר מדחיל
למכרם נמי ומצד שמעון
כנגד יהודה ולא כתב ליה
אלא מצד ארובן ושמעון
למכרם לוי למערב
ולא כתב יהודה ש"מ דלא
ניחא ליה דיקני ליה מסוף
מצד לוי ועד יהודה אלא
כעין ראש תור ולא יתור
מקנה ליה לוי ויהודה
קנה לקנה לוי ויהודה.
אבל אי לא כתב ליה אלא
מצד ארובן ומצד שמעון
לומר שמא לצד מורה קנה
כלו לצד מערב משע וכן
נמי מצד צפון קנה כולה
אחר של שדה קרן של
מצד ארובן ועל זית אחר
קרן של מצד שמעון ועל
זית שלישי קרן מצד לוי
ועל זית רביעי קרן מצד
יהודה (כי האי גונא) ולא
מצד לוי כל אורך השדה
לפי כולה ולא כל
השדה על פני כולה או
דלמא כיון דלא מצד לו
לא ארכה וכל רוחבה אלא
הקרנות לא מכר לו אלא
רצועות באלכסון ההולכות
מקרן לקרן ב' רצועות
שלה ויתר (כי האי גונא):
כמין גמא מהו. שמצד
לוי מצד שמעון וארובן
ארכה מצד אחד ושמעון
המצד (הכי). מצד לוי

ואי נכסי אפילו בתי ועבדים. אבל מטלטלין לא ואע"ג
דלמך צמי שמת (לקמן דף ק): כל נכסי לפלוני גלימא חקרי
נכסי לשון נכסי שאני דמשמע ריבוי יותר מנכסי דהכל אצל אין
לחלק משום דהתם אמר כל נכסי דא"כ הו"ל לחלק התם דמחלק
התם צין מטלטלי לכל מטלטלי ועוד
י"ל דהתם מיירי במתנה דבעין יפה
נותן והכל צמיר: **מצד אחד**
ארוך ומצד אחד קצר. ומיירי שמכר
לכל' ד' רוחות^א דפ"י הקונט' ג' דלי לא
מכר אלא מורה ומערב ולא מכר לפון
ודרוס א"כ היכי קאמר ליה רב אסי
ויקני כנגד ראש תור אדרבה ה"ל
למפך דלא ליקני אלא תלם אחד
במורה ותלם אחד במערב דלא אית
ליה לרב אסי לקמן במצד לו מכר
ראשון ושני ושלישי ומכר רביעי לא
מכר לו דלא קנה אלא תלם אחד על
לפירוט הקונטרס אי מארבע רוחות
מכר לו אמאי לא קנה אלא כנגד
הקצר דאם כן אמאי מכר לו מכר
רביעי דאם פירכא היא דמצינן למימר
מנרים הרחיב לו: **ומודה רב.** פ"י קונטרס קודם ששמן
משמע דבשמן מודה להו אע"ג דלקמן (עמוד ג) שם^א (רבא) לאבי
אע"ג דלא הודה לו אלא שלא חש להשיבו הכא ליכא למימר הכי דרב
כהנא ורב אסי הו' כמו תלמיד חזר לרב דלאמר^א (סנהדרין דף לו):
דלסביר לא הו' כריכ' ג' וצורו מקומות רב מודה כששמן להם בפ"ק
דצ"ק (דף יא. וס) גבי אין שמין לא לגנב ולא לגזול דקאמר^א אדרבה
מדאמר ליה רב כהנא ורב אסי לרב דינא הכי ושחיק ש"מ שמין ולא
אמר הא דשחיק משום דלא חש להשיבו בפ"ק דביצה (דף ו. וס) גבי
אפרוח שגולד צי"ש ד"ל רב כהנא ורב אסי לרב דינא ופי' מה צין ונא
לעגל שגולד מן הטורפה ושחיק רב אמר רב יוסף מאי טעמא
שחיק רב לימא להו הואיל ומוכר אגב אמו לכלבים וכן צביחו נשך
(ב"מ דף ק. וס): גבי ספינה אמר רב אגרא ופגרא א"ל רב כהנא ורב
אסי לרב אי אגרא לא פגרא אי פגרא לא אגרא שחיק רב אמר רב
ששת מאי טעמא שחיק רב לא שמיע ליה הא דתניא כו' משמע
צכל הגהו דלא מפני שלא חש להשיבו שם אלא מפני שהודה:
מדמהו ליה צביבתב מצד שמעון כנגד יהודה. פירוש כנגד
יהודה לצד ולא הו"ל למיכתב ראובן ומיכתב ראובן
שמע מינה כנגד ראש תור קאמר ליה וגירסא זו אינה נראת דלמה
ליה למינקט כה"ג דהשאת דלג לוי יהודה היה לו לדלג שהוא
אחרון לכן גרים רש"ס מדה"ל למיכתב ראובן כנגד לוי והשאת
דלג יהודה ומ"מ קשיא לר"ם דהכי הוה ליה למימר מדלג הו"ל
למיכתב שמעון וכתב שמע מינה כנגד ראש תור קאמר ליה וגירסא
לר"ם כגירסא ראשונה ולא קאי אעיקר מילתיה דרב דקאמר לא
קנה אלא כנגד הקצר דא"כ הו"ל למימר מדלג הו"ל למיכתב
ראובן אלא קאי אדיוק דכי היכי דקאמר רב דלא קנה אלא כנגד
הקצר ה"נ אס מר מר ראובן ושמעון מצד מורה ומכר לוי
חזי שדה מצד מערב ואכל לוי קרקע עולם דמורה רב דקנה כנגד
הארוך כיון שלא מצא מה למכור ואח"כ קאמר דהיכא דמוכר למכור
כגון לוי ויהודה מן המערב מודה רב דלא קנה כנגד הארוך אס
דלג יהודה וגרסינן מדה"ל למיכתב יהודה כנגד שמעון דאי גרסינן
שמעון כנגד יהודה לשון דחוק ופי' מגומגם דלא קאי אדברי רב
אלא אדיוק ואין להקשות אמאי לא קאמר גמרא מודה רב דאעיקר
דבריו כדפירש הקונטרס ולימא מדלג הו"ל למיכתב כי שמא לא חשש
הגמרא לפרש זה דפשיטא דלא אמר הכא דלא קנה אלא כנגד
הקצר דודאי לא מכר לו מכר שמעון צמחם ולא הולך לפרש אלא
אמאי לא קנה כנגד הארוך כיון שמכר לו מכר שמעון:
מצד ראובן דרוחין תרין. אע"פ שאס היה כותב לו קרקע שצין
שדות ראובן וצין שדות שמעון לא היינו יכולין לומר שיקנה
חזי^א שדה מה דאס כן לא היה צין שדות ראובן ושמעון^א (בבית)

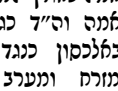
ואי אמר ליה נכסי אפילו בסי ועבדי. אבל מטלטלי לא עד דא"ל
כל נכסי: **מכר לו.** המוכר שדה לחצירו בשטר המכירה מכר מערבי
ארוך מהא אמה ומכר מזרחי כנגדו קצר נ' אמה שלא הגיע אלא עד
חצי השדה ומכר של כפון ודרוס מימין ושמאל מן המורה עד המערב
כה: **אלא כנגד הקצר.** כנגד מכר
מזרחי יקנה^א דהיינו
חצי השדה ומכר
מערבי שהוא ארוך
מנרים הרחיב לו
דמכר שלם הולך
לכתוב בשטר:
ויקנה כנגד ראש פור. כלומר הא
איכא למימר דדוקא כתב לו מכר
מערב ארוך ומכר מזרח קצר
(ו) היינו כדי לקנות מכר מערב מזה
אמה בארוך המכר ומכר מזרח חמשים
אמה וה"ד כגון שיקנה כל השדה
באלכסון כנגד ראשי השדות של
מורה ומערב כזה: **ומודה רב**
מקמי דאשחיק אודי
במרויח: **היכא**
דאיכא מכר ראובן ושמעון מורה ומכר לוי ויהודה
כנגדו במערב. ורוחב השדה ק' אמה והו' מכר
לוי כנגד ראובן נ' אמה וכן מכר יהודה כנגד
שמעון נ' אמה וכתב לו בשטר מכר ראובן ושמעון
מן המורה ומכר יהודה מן המערב דהיינו מכר
מערבי^א קת' ולוי לא הזכיר הכא מודה רב דיקנה
כנגד ראש תור דלי הוה צעי מוכר להקנות כנגד
הקצר הכי ה"ל למיכתב ושמעון^א (כנגד חצי) יהודה
כלומר מכר מזרחי שהוא ארוך לא יקנה אלא יהודה כנגד שמעון
דהיינו חצי השדה ומדלג כתב הכי ש"מ כנגד ראש תור קאמר ליה.
אבל לעיל במילתיה דרב מיירי כגון ראובן ושמעון מכר מזרחי
ויהודה מכר מערב כנגד שיתן וכתב לו יהודה מכר מערב ושמעון
מכר מזרח דהיינו אחד ארוך ואחד קצר התם לא קנה אלא כנגד
הקצר דבע"כ מכר מערב הרחיב לו שלא יכול לפרש ושמעון כנגד
חצי יהודה כי הכא שאין כותבין חצי מכר והולך לכתוב מכר שלם.
נראה דה"ג מדה"ל למיכתב ראובן כנגד לוי ו' דמשמע שמי לא
מכר ראובן ושמעון ארוך ומכר לוי הוא הקצר אצל יהודה לא
הזכיר וגירסא כן הדברים להעמיד החסרון של מכר ציהודה האחרון.
וצפירוש ר' חננאל מרומא גרסינן מדה"ל למיכתב מכר לוי כנגד
מכר ראובן וכיוצא בו מכר יהודה כנגד מכר שמעון ומשם יש ללמוד
שכתוב בספרים שלהם מדהוה ליה למיכתב לוי כנגד ראובן ולא כתב
כו' וכן עיקר: **מכר ראובן מורה ומערב כו'.** המוכר שדה
לחצירו ורוצה לכתוב מנריה ויש לשכנו ראובן צ' שדות אחת במורה
ואחת במערב^א (ולשמעון שני שמי שדות אחת בצפון ואחת
דרוס) לא יכתוב לו סתם שדה זו שאני מוכר
לך הכי היא בתוך שדות ראובן ושמעון דאמי
למיפלג ליה צאלכסון כזה ונמלא שוטל אצל
מכר ראובן ושמעון אצל כשכותב מכר ראובן
רוחין תרתינן ומכר שמעון רוחין תרתינן הכי
ארבע רוחות וכו"ש אס יכתוב לו צפירוש מכר
ראובן מורה ומערב מכר שמעון לפון ודרוס
דשפיר דמי: סיים לו את הקרנות. לשון סימן. שהיו שדות הרבה של
צני אדם מקיפין אותם ולא כתב אלא ארבע שדות של ד' קרנות השדה
אצל ארכה ורחבה לא מכר כלל מי אמרינן אין דרך למכור קרנות
השדה אלא כל השדה שבתוך הקרנות מכר לו דמש"ה סיים לו קרנותיו
או דלמא לא מכר לו אלא תלם אחד על פני
כזה: **כמין גמא.** אות יונית ודומה לכ"ץ. כגון
שמכר לו קרן דרומית
מזרחית וקרן צפונית
מערבית ונמלא שמכר
תחלת כל רוח כזה. אס
תמלא לומר גבי סיים
לו את הקרנות דלא קנה
אלא כנגד הקרנות היינו משום דהתם לא סיים
את הרוחות אצל הכא שמכר תחלת כל הרוחות
דמי שומר את כולן דמי וקנה הכל אז
דלמא לא קנה אלא צאלכסון כזה:

קצר
ארוך

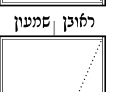
קצר
ארוך

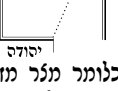
קצר
ארוך

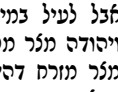
קצר
ארוך

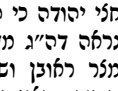
קצר
ארוך

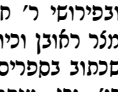
קצר
ארוך

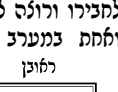
קצר
ארוך

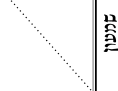
קצר
ארוך

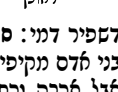
קצר
ארוך

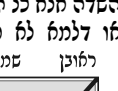
קצר
ארוך

קצר
ארוך

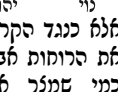
קצר
ארוך

קצר
ארוך

קצר
ארוך

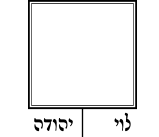
קצר
ארוך

(א) מכר לו מורחית פחות
שהוא כמין גמא וימלאה
אליהם א' בתוך וקני' כל
מיקו דמחלה לקנא' ויד
הקונה על החתונה ודאי
לוקח אלא בפחות שכן הדין
שלא להוציא ממון מיד מחזיק
בפסוק ויאלץ חולקין וקני' רש"י
ספ"ק וכל ספיקא דמחלה
חולקין ולא נחביר לו להביע
הלכה למעשה זה פי' רבינו
חננאל. ערוך ערך גס ו"ע
שלא הביאו שום אחד
ממפוסקים וגם מע' שפי'
ר"ם כמו שפירש ר"י בחומש
ד"ה כמין גמא, (ג) כמ"א:
הקנה, (א) ונדפסו קנא',
(ד) י"ל שמעון, רש"י,
(ה) רש"י ל"ו וישי' רש"י,
(ו) א"ר לרבה, (ז) רש"י מ"ז,
(ח) י"ל הוה חמלה.

הגהות הב"ח

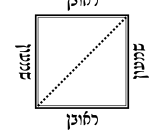
(א) גמ' מדהוה ליה
למכר מכר דלחוק כנגד
לוי (ושמעון כנגד יהודה)
חל"מ. וי"ז ויחקה התוס'
היכה ושמעון כנגד
יהודה ורש"י היה גורם
במקומו דראובן כנגד
לוי והמקומו הכנס שמי
הגירסות בפנים: (ג) רש"י
ד"ה ויקנה כנגד וכו' מורה
קצר כפי כ"ל ותמה הינו
נחלק: (א) ד"ה היכה דאיכא
כו' מדהוה ליה למכר ראובן
כנגד לוי כזה:

ראובן | שמעון

ראובן | שמעון

(ד) תוס' ד"ה מכר וכו' חזי
ד"ה כזה:

ראובן | שמעון

מוסף תוספות

א. ולא מצד לו המצר
הרביעי אלא קצר. רש"י.
ב. וא"ת וכו' ודא ושמעון
ליה לרב דאמר (לקמן
ב"ב) שאפי' לא מצד אלא
ג' מצרים קנה הכל חוץ
ממצד רביעי. ולמה גירע
כשהמצד הרביעי קצר יותר
מה שלא מצד לו מצד
רביעי כלל י"ל היינו טעמא
דגרע כשמצד לו מצד רביעי
הוא קצר לפי שהוא
כמפרש שאינו רוצה שיקנה
כנגד הארוך. רבינו לוי.
ג. לא הוה שיתק להו
משום דלא חש למילתיהו
אלא מתוך שלא מצא
תשובה לדבריהם. שם.
ד. וימכרתי ליה^א מי
אמרין כיון דמצד ליה
מורה וצפון, (לפי' תוס' צ"ל
דרום), קנה ליה לרוח
דרומית ולרוח מערבית
דאמרין וכו' דהו"ל
מרוכב, או דילמא אמרין
כיון דלא כתב ליה רוח
דרומית ורוח מערבית. לא
קני אלא תלם אחד על פני
מורה וצפון, א"נ כנגד ראש
תור. ר"י מינש. ה. ור"ש
שאם מצד לו מצד אחד
במורה ומצד אחד בצפון
ולא יותר שלא קנה כל
השדה. רש"י ז"ל.

(א) הליכוס פ"י בסוף המסכתא